

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยขอเสนอ สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะของการวิจัย ตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองมาตรฐานดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐาน ไว้ดังนี้

1. อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับมาก
2. ระดับอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ระดับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” ผลการวิจัยพบว่า อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณา 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ ด้านวิริยะ (เพียรประกอบสิ่งนั้น) ด้านฉันทะ (พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ด้านจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ส่วนด้านวิมังสา (หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อพิจารณาในรายละเอียด จำแนกได้ดังต่อไปนี้

อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านฉันทะ (พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีความปรารถนาที่จะทำผลงานให้ดียิ่งขึ้นไป มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองทำอยู่ และเรียงจากน้อยที่สุดขึ้นไป 3 อันดับ คือ มีความพึงพอใจต่อผู้ได้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นร่วมกัน มีความไวเนื้อเชื่อใจต่อกัน

อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านวิริยะ(เพียรประกอบสิ่งนั้น) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 อันดับ คือ มีความเพียรประกอบคุณงามความดี มีความขยันในกิจการงานที่ทำอยู่ มีการบุกทำงานจนกว่าจะประสบความสำเร็จ มีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเรียงลำดับจากน้อยขึ้นไป 3 อันดับ คือ มีการทำการงานที่ติดต่อกันไม่ขาดตอน มีความกล้าหาญในกิจการงานที่รับผิดชอบ มีความพยายามไม่ทอดทิ้งจากธุระ

อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านจิตตะ(เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น)อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 อันดับ คือ มีจิตแน่วแน่ที่กระทำงานนั้นๆ มีการคิดไปข้างหน้า อยู่เสมอๆ มีจิตที่รู้ในกิจการงานและสิ่งที่ตนเองทำอยู่เสมอๆ และเรียงลำดับจากน้อยที่สุดขึ้นไป 3 อันดับ คือ มีจิตฝักใฝ่ไม่ปล่อยวางในธุระการงาน ทบทวนในการงานที่ได้ทำผ่านมาแล้วอุทิศกายให้แก่การงาน

อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านวิมังสา (หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น)อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 อันดับ คือ หาเหตุผลข้อดีข้อด้อยเพื่อวางแผน

และปรับปรุงเป็นผู้มีเหตุและผล ไตร่ตรองพิจารณาสิ่งที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้นและเรียงลำดับจากน้อยที่สุดขึ้นไป 3 อันดับ คือ สอดส่องเอาใจใส่อย่างรอบคอบคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดหลักกฎหมาย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” พบว่า การปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 อันดับ คือ การจัดตัวบุคคล และการประสานงาน การรายงาน การบริหารงบประมาณ และเรียงลำดับจากน้อยที่สุดขึ้นไป 3 อันดับ คือ การอำนวยความสะดวก การวางแผนงาน การจัดหน่วยงาน เมื่อพิจารณา จำแนกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ด้านการวางแผนงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 อันดับ คือ มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีหลักการในการวางแผนมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ

การปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านการจัดหน่วยงาน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ มีการจัดระเบียบให้เข้ารูปอย่างมีระบบ มีความรับผิดชอบและอำนวยความสะดวก มีการจัดความสัมพันธ์ของงานมีการกำหนดหน้าที่ระหว่างฝ่ายการทำงาน

การปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านการจัดตัวบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร มีการอบรมและพัฒนาตัวบุคคล มีการจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับงานมีการค้นหาความต้องการฝึกอบรมคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน มีการชักจูงให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมีความช่วยเหลือและแนะนำข้อบกพร่อง มีการติดต่อสื่อสารและควบคุมงานให้เหมาะสม มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

การปฏิบัติงานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ในการติดต่อกับบุคคลอื่น มีการทำงานให้สัมพันธ์และสอดคล้องกัน มีการสื่อสารที่เข้าใจกัน รวดเร็วและราบรื่น มีการประสานในรูปแบบของการบริหารที่ครบวงจร มีการประสานนโยบายให้สอดคล้องกัน

การปฏิบัติงานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ด้านการรายงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ สามารถชี้แจงให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการรายงาน มีทักษะในการใช้ภาษาที่ดีและเข้าใจง่าย มีทักษะในการใช้คำพูดที่ถูกต้อง มีทักษะในการสื่อสาร มีการจัดระเบียบในการรายงาน

การปฏิบัติงานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา คือ มีการจัดระเบียบงบประมาณอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนของงบประมาณ มีการบริหารจัดการ ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า **“เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัด กรุงเทพมหานคร”** พบว่า ในภาพรวม การบริหารอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุดกับการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานครเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของการบริหารอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธ พบว่า

ด้านฉันทะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับด้านการวางแผน ด้านการจัดตัวบุคคล ด้านการรายงานและด้านการบริหารงบประมาณ และ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุด กับด้านการจัดหน่วยงานและด้านการอำนวยความสะดวก และ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางในด้านการประสานงาน

ด้านวิริยะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับด้านการวางแผน ด้านการจัดตัวบุคคล ด้านกองอำนวยความสะดวก ด้านการรายงานและในด้านการบริหารงบประมาณ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุด ในด้านการจัดหน่วยงาน และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางในด้านการประสานงาน

ด้านจิตตะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับด้านการวางแผน ด้านการจัดตัวบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรายงาน และในด้านการบริหารงบประมาณและมีความสัมพันธ์

เชิงบวกในระดับมากที่สุดในด้านการจัดหน่วยงาน และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง
ในด้านการประสานงาน

ด้านวิมังสา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับด้านการวางแผน ด้านการจัดตัว
บุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรายงานและในด้านการบริหารงานงบประมาณและม
ีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุด ในด้านการจัดหน่วยงาน และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ
ปานกลางกับด้านการประสานงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญของการค้นพบตาม
วัตถุประสงค์และตรวจสอบสมมุติฐานของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธ กับ
การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
ในภาพรวม” นั้น พบว่า อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด
กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ระดับอิทธิบาท 4
ในวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก” นั้นแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรองทอง รัตนจันทร์ (2543, หน้า 140-142)
ที่ว่า 1) ครูเห็นด้วยอย่างยิ่งในการสอนหลักธรรมสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควร
เน้นธรรมเกี่ยวกับไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) ซึ่งเป็นเรื่องของความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของ
ทุกสรรพสิ่งในโลก ให้เห็นเป็นปกติธรรมดา 2) ครูให้ความสำคัญกับการมีหลักธรรมที่เกี่ยวกับ
เบญจศีล-เบญจธรรม ซึ่งสอนให้คนระมัดระวังกาย วาจาของตนเพื่อความไม่เบียดเบียนตนเองทั้งทาง
กาย ทางเพศ และทรัพย์สินของผู้อื่น และยังสอนให้มีจิตใจที่อ่อนโยน เห็นใจผู้อื่น มีวาจาที่ดีมี
ประโยชน์ 3) ครูเห็นด้วยอย่างยิ่งในการสอนหลักธรรม ควรสอนหลักธรรมมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็น
ธรรมะเกี่ยวกับการปฏิบัติด้วย กาย วาจา ใจ ให้อยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา และการมีสัมมาอาชีพ
อันเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันของสังคม และเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ หรือเศรษฐกิจพอเพียง
4) ครูให้ความสำคัญกับการสอนให้นักเรียนรู้และมีหลักธรรมที่เกี่ยวกับฆราวาสธรรมเป็นแนว
ประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนในช่วงสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งใน
การสอนธรรมะสำหรับนักเรียน ควรเน้นธรรมะเกี่ยวกับการครองเรือนซึ่งหมายถึงบุคคลใน
ครอบครัวควรมีคุณธรรมต่อกัน ตามฐานะของพ่อ แม่ หรือลูก ซึ่งเป็นเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ที่
ดีในครอบครัว เกิดความสุข ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถร่วมกันเผชิญปัญหา

อุปสรรคได้เป็นอย่างดี 5) ครูให้ความสำคัญกับการมีหลักธรรมที่เกี่ยวกับทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ เป็นแนวประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนในช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งในการสอนหลักธรรมสำหรับนักเรียน ควรเป็นธรรมะเกี่ยวกับประโยชน์ในปัจจุบันซึ่งเป็นคุณต่อผู้ปฏิบัติในทันที โดยเริ่มที่ความขยันหมั่นเพียร การรู้จักรักษาทรัพย์ การรู้จักคบมิตรที่ดีและการรู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสมกับอรรถภาพไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์สูง ประหยัดสุด

6) ครูให้ความสำคัญกับการมีหลักธรรมที่เกี่ยวกับอิทธิบาท 4 เป็นแนวประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนในช่วงสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งในการสอนหลักธรรมสำหรับนักเรียน ควรเน้นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับหลักธรรมอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นเรื่องของคุณธรรมช่วยให้กิจการงานประสบผลสำเร็จด้วยดี อันประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา 7) ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยภาพรวมเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นักเรียนควรนำไปประพฤติปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพล เกรือมะ โนรมย์ (2543, บทคัดย่อ) ที่ว่า 1) ด้านเมตตา พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทำงานเต็มเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การช่วยเหลือครูที่ป่วยเป็นโรคประจำตัว และการไม่ใช้คำพูดประชดประชันผู้ร่วมงานในที่ประชุม 2) ด้านกรุณา พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน 3) ด้านมุทิตา พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงความยินดีกับผู้ร่วมงานที่ได้เลื่อนตำแหน่ง 4) ด้านอุเบกขา พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่แสดงออก คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนานันต์ (2546, หน้า 82-84) ที่ว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจูงใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ และด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าการบริหารสถานศึกษาและผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ครู มีความคิดเห็นว่าการบริหารสถานศึกษาและผลการดำเนินงานประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” นั้น พบว่าการปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “ระดับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก” นั้นแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก (2546, บทคัดย่อ) ที่ว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ หลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารกิจการนักเรียนโดยใช้หลักธรรมในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานวิชาการด้วยความโปร่งใสจริงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก บุคลากรมีความรับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลักการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า ในด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานอาคารสถานที่ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า ในด้านการบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุ อาคารสถานที่ บุคลากร บริหารงานได้อย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน ศรีประสิทธิ์ (2548, บทคัดย่อ) ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และโรงเรียนเครือข่ายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีการบริหารงานรวมทุกด้านและแยกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 2 มีการบริหารงานด้านการจัดการ ด้านแผนงานของโรงเรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ด้านการให้ขวัญและกำลังใจ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและด้านการรายงานผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวเนื่องกับงานวิจัยของ นรา ตรีธัญญา (2543, หน้า 56-58) ที่ว่า 1) การนำหลักธรรมวิชาพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนหญิงและนักเรียนชายนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีระดับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้มากกว่า

นักเรียนชาย 3) นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ มีการนำหลักธรรมวิชาพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า “เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า ในภาพรวม การบริหารอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุดกับการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งตอบรับสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับมาก” นั้นแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสุรศักดิ์ แก้วนภสิกรณ์ (2547, บทคัดย่อ) ที่ว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดอันดับได้ดังนี้ 1) ด้านเทคนิค 2) ด้านมนุษย์ และ 3) ด้านมโนภาพ ตามลำดับ 2) แบบการตัดสินใจของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดอันดับได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารตัดสินใจเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากผู้ได้บังคับบัญชาประกอบการตัดสินใจ 2) ผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจร่วมกัน 3) ผู้บริหารตัดสินใจเองแล้วแจ้งให้ทราบ 4) ผู้บริหารตัดสินใจเองแล้วเปิดโอกาสให้ซักถามได้ และ 5) ผู้บริหารมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจ ตามลำดับ 3) ทักษะการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ทั้งสามทักษะสัมพันธ์กับแบบการตัดสินใจ 3 แบบ คือ 1) ผู้บริหารตัดสินใจเองแล้วแจ้งให้ทราบ 2) ผู้บริหารตัดสินใจเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากผู้ได้บังคับบัญชาประกอบการตัดสินใจ และ 3) ผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจร่วมกัน สำหรับอีก 2 แบบที่เหลือ คือ 1) ผู้บริหารตัดสินใจเอง แต่เปิดโอกาสให้ซักถามได้ และ 2) ผู้บริหารมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาตัดสินใจเอง ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะการบริหารของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ดร.รชนี หาสุณหะ (2553, บทคัดย่อ) ที่ว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแนวทศพิธราชธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) การบริหาร โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของ ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประอร พันธุ์เตี้ย (2553, บทคัดย่อ) ที่ว่า 1) ความสัมพันธ์การบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธน ได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก 2) การบริหารแนวทศพิธราชธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) การบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานครดังนี้

1.1 อิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธเป็นหลักธรรมที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนานและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปหากผู้บริหารจะบริหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องอาศัยหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนนำอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธไปใช้ในการดำเนินงานทุกโครงการ/งาน/กิจกรรมในโรงเรียน

1.3 ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามนิเทศการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนโดยการผ่านอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธเพื่อการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

2.1 ทำวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ในวิถีพุทธกับการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

2.2 เปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษากับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยในครั้งนี้

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งเป็นหลักเบื้องต้นของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นต้น เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์กัน